

SZÁNTÁR

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visszajuttatására nem vállalkozik. Elküldések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

22-én megkezdődnek Romániával a béketárgyalások.

Budapest, február 19. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A román kormány óhaját fejezte ki, hogy a négyesszövetség hatalmaival tárgyalásokat kezdjen esetleges békekötés végett. Ebből a célból Czernin külügyminiszter a legközelebbi napokban Romániába megy, ahova a többi szövetségesek képviselői is megérkeznek.

Illetékes helyen azonban a béke létrejöttének kilátását pesszimiztikusan ítélik meg, mert az ideérkezett jelentésekből kitűnik, hogy Románia még egyáltalán nem érett meg a békére, mert még messze-menő aspirációkat táplál s ugylátszik el van szánva, hogy azokat, ha tárgyalás útján nem tudja megvalósítani, tovább is fegyveres erővel igyekszik elérni.

Ebből a jelentésből kettőt lehet kiolvasni. Az egyik az, hogy Románia a békéről tárgyalni kíván. Ez az eddigiek után nem meglepő. Keleti frontunkon minden körülmények közt rendet kell teremtenünk. Középen az ukránokkal meg van a béke, északon a németek a bolsevikieket hamarosan elintézik, nem maradhat meg Románia tovább is kérdőjelnek. Tisztázni kell a kérdést, békül-e vagy tovább harcol. Románia bejelentette, hogy a békéről tárgyalni óhajt. Mi ezt a békekészséget honorálni kívánjuk s a levert megbűnhődött hitszegővel is készséggel tárgyalunk a békéről.

Ugy látszik azonban, Romániában nincs meg a szándék komoly békekötésre. Ezt a félhivatalos közlés diplomatikusan úgy írja körül, hogy Románia „még nem érett meg a békére.” Pedig azt hittük, hogy országa kétharmadának, hadserege javarésznének elvesztése eléggé „éretté tették. Azt is jelentik, hogy Románia még „messze-menő aspirációkat táplál.” Ha az óvatos félhivatalos ennyit jelent, akkor bizonyos, hogy a romániai hivatalos köröket még mindig Nagy-Románia örülete fűti s vereségeik után nem kérik, hanem diktálni akarják a békét, nem azon jár az eszök, hogyan mentenek meg a háboru előtti Románia területéből minél többet — okos, higgadt politikával, hanem hódításokról ábrándoznak. „Messzemenő aspiráció” — ez a háboruban magyarul hódítást jelent s Románia megpróbálja, hátha tudna megverve is hódítani? Elvégre volna rá példa. Olaszország is 1866-ban a custozzai és lissai rettenetes kiporolások után kapta meg Velenczét.

Csakhogy — egyszer volt Budán kutyavásár.

Akkor Ausztria kénytelen volt a megvert ellenségnek engedményt tenni, mert őt magát viszont megverte a porosz. De ki a manónak a kedvéért tegyenek a központi hatalmak engedményt — Romániának?

Észünk ágában sincs ilyen könnyelműség. A félhivatalos ezt így jelenti be virágnyelven, hogy „illetékes helyen a béke létrejöttének kilátásait pesszimiztikusan ítélik meg.” Vagyis nem sokan biznak Románia békehajlandóságában. Tárgyalunk vele, de ha „aspirációiról” lemondani nem hajlandó, hát gondunk lehet rá, hogy „érettebb” legyen a békére. Egyedül Romániától függ, hogy most még a ránézve lehető legkevesbbé kellemetlen feltételek közt kapjon békét.

Budapest, február 19. (Saját tudósítónktól.) Az Est jelenti Bécsből, beavatott diplomáciai forrásból:

Az új román miniszterelnök, Avarescu tábornok a központi hatalmak kormányaihoz értesítést küldött, melyben kijelenti, hogy Románia kész a béketárgyalások megkezdésére.

E közlésre a szövetségesek kormányai kedvező választ adtak s ennek következtében megállapítás történt, hogy a tárgyalásokat február hó 22-én, pénteken megkezdjék.

Ugyancsak Az Est jelenti Bukarestből: a német főparancsnokság engedélyével Avarescu román mi-

niszterelnök a mult csütörtökön Bukarestbe érkezett. Az utazás célja az volt, hogy a kormányalakítás ügyében tárgyaljon azokkal az előkelő román politikusokkal, akik mostis a megszállott területen tartózkodnak.

Bukarestben elterjedt az a hír, hogy a béketárgyalások e hó 22-én megkezdődnek s e célból Kühlmann külügyi államtitkár már a napokban Bukarestbe utazik. Még bizonytalan, hogy a tárgyalásokat Bukarestben, vagy pedig Foksaniban fogják megtartani.

Polónyi a választójogról.

Budapest, február 19. (Saját tudósítónktól.) A választójogi bizottság mai ülésén Beöthy László elnök bejelentette, hogy Vázsonyi Vilmos miniszter betegsége alatt Sebess Dénes vesz részt s tanácskozásközlésben.

Ezután Polónyi Géza akarja meggyőzni a munkapártot, hogy aggodalmai alaptalanok, ellenben a szociáldemokrácia forradalmi propagandát üz, ami a bolsevik sajtó cikkeiből nyilvánvaló, mert forradalmi sztrájkot ígér be, ha nem szavazzák meg a választójogi javaslatot.

Foglalkozik a magyar állam jelenével és jövőjével s állítja, hogy a nemzetiségi kérdést nem lehet jogmegtagadással megoldani, ez csak olaj a tűzre. A nemzetiségek közt is vannak jó hazafiak. Igen jó orvoságnak tartja az izgatás büntetésének megszigorítását. A javaslatot elfogadja a női választójog kivételével.

Wekerle Sándor miniszterelnök rövid válasza után az ülés fél 3-kor végződött. Ülés a jövő kedden.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 19. (Saját tudósítónktól.) A Ház mai ülésén Szász Károly elnökölt. Popovics Sándor pénzügyminiszter betérjesztette a horvát pénzügyi egyezmény meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot. Bakonyi Samu a pénzügyi bizottság javaslatát terjesztette be az indemnitásról, kérve a sürgősség kimondását. Az ülést bezárták. Legközelebbi ülés holnap. Napirend: a budgetjavaslat. Az ülések délelőtt 10-2-ig és délután 4-8-ig tartanak.

Bosznia-Hercegovina területe.

Irta dr Tuster Ignác.

Tartományaink kiterjedése és alakja a régebbi időkben folyton változott: hol kisebb, hol nagyobb volt s e változást mindig politikai tények vonták maguk után. Tehát épen-séggel nem tekinthetjük egységes területnek. Nem is volt az régebben sem.

Az a sok hegylánc, mely a dél felé húzódó Dinárialpokhoz csatlakozik, részben a Balkáni hegység felé vonul, egészen széttagolja a tartományok belsejét. Csakis így érthetjük meg, hogy Bosznia-Hercegovina soha sem tudott egygyé, egységes egészzé olvadni a szó igazi értelmében: sem a terület, sem az állami berendezkedés, sem a főhatalom vallás stb. kérdéseiben.

Még ma is megtaláljuk ezt a különeműsítést a tartományok népein, kivált műveltségi állapotuk — fokán; habár az új bosnyák alkotmány (1910.) határozottan kimondja *Bosznia és Hercegovina kormányzati, közigazgatási egységét a területiális jog szempontjából*, mégis különbség van Bosznia és Hercegovina közt földrajzilag, a bosnyák és hercegovai között etnikailag.

A terület felszínét tekintve, keleti része a Fekete tenger felé lejtősödik, nyugati oldala az Adria felé gravitál; északi része azonban nyitva áll a Száva mentén, Magyarország határvonalán; de egészben véve igazi hegyes-völgyes terület.

A széttagoltságot azonnal észre vesszük, amint vizsgálódásunk alá vonjuk a terület történeti földrajzát, határainak bizonytalanságát, amely körülmények állandó eltéréseket idéztek elő.

Az időnként változó lakosság a régibb századokban más és más nevet ad a területnek s egyes vidékeinek. A mai értelemben veendő *Bosznia-Hercegovina* elnevezés későbbi századok fejleménye s jóformán a középkorra esik, a legrégebbi időkben pedig teljesen ismeretlen volt.

Tárgyam megvilágítására szükségtelen az őskorig visszamennem, habár az ősrégészeti kutatások kétségtelenül teszik, hogy Bosznia-Hercegovina már az őskorban is lakott terület volt.

Nemrég kiásott cölöppéptmények, melyek állítólag a *legtökéletesebbek egész Európában*, továbbá az ősember primitív eszközei, ékszerei, házi állatainak csontmaradványai igazolják állításomat. Az érdeklődőknek figyelmükbe ajánlom a sarajevói tartományi múzeum hivatalos kiadványait (Wissenschaftliche Mitteilungen des Landes museums, Sarajevo.)

A történelmi korban a római uralom terjeszkedése vonja magára figyelmünket. A császárság elején *Tiberius* és *Drusus* légiói elárastják a tengerpartot s onnét, mint egy municipium stabiléből, állandó táborhelyről járják be a legtávolabbi vidékeket a Balkán-félsziget északi részén egészen a Fekete-tengerig.

Miután a dalmátokat, illyr néptörzseket és még számos barbár népeket leigázták, kiterjesztették a római uralmat az Adria-tengerparton végig, még később a Dunáig.

Az egész terület *Illyricum* néven bekebelezett a római birodalomba. Határai délről a Drim folyóval, nyugaton az Adriai tengerrel találkoztak. Északon határos volt Pannonia inferiorral.

Plinius és Strabo leírásából tudjuk, hogy Illyrium 3 részre oszlott, ezek: *Dalmácia*, *Pannonia* és *Moricum*. De kormányzati szempontból egységes lehetett Illyricum. A bennszülöttek bizonyára más-más elnevezést használtak hazájuk egyes vidékeire, de ez itt lényegtelen, amint hogy pl. a *Nyírség*, *Mezőzóság*, *Barcaság* stb. elnevezés minálunk sem jelent közigazgatásilag körülírható szabatos fogalmat. A mai Herceg-Bosznia pedig részben Pannoniához, részben pedig Dalmá-

ciához tartozott kormányzati szempontból mikor hogyan.

Tudjuk, hogy a római légiók culturmissiót teljesítettek béke idején. A közigazgatás biztosításán kívül utakat csináltak, csatornákat, vízvezetékét építettek, erdőket irtottak, mocsarakat csapoltak le, bányákat műveltek stb. Számos országot maradványa, többféle épület, siremlék, kőkoporsók, szobrok, különféle pénzek, római felírások s a félben hagyott bányák aknái, — ma is látható bizonyítékai az egykori római kulturának Bosznia-Hercegovina területén.

A sarajevói országos múzeum időnként közli az ásatások eredményeit, miket az Unna folyótól a *novibazári Szandzsáki* eszközölt kutatások tártak fel számára. (L. Wissenschaftliche Mitteilungen, Sarajevo. Dr Patsch: „Rimsko doba u Bosni.“)

A római uralom után a keleti gótoké következett, majd ezután a szlávoké és az avaroké. Ez utóbbit a *fellázadt néptörzsek* váltotta fel.

De már a VII. században Kr. u. szláv népek foglalják el a Balkán-félsziget legnagyobb részét, tehát Illyricumot is. (L. *Hilferding*: „Szerbek és bolgárok története.“) Ezek a népek az elfoglalt földterületet a saját nyelvükön nevezik el: többnyire a *hegyek, folyók és vidékek* szerint, ahol éppen letelepedtek.

Igy Bosznia-Hercegovina is igen sokféle nevet viselt s ez bizony nem ritkán homályossá teszi egyik-másik krónikásnak a jelentését.

Hogy a területi széttagoltság folytán előáll nevetek, helyesebben területi fogalmakat megérthessük, el kell sorolnom e részeket egymás után, főbb vonásokkal vázolva elhelyezkedésüket, terjedelmüket.

I. A *tulajdonképeni Bosznia*, a Bosna folyó melletti fensík, amely mintegy középpontja a többi csatlakozó résznek. Ennek a kies területén voltak régóta a legerősebb várak, legszebb városok s a leghatalmasabb zsupánság. Ennek a felső részét, t. i. a folyó forrásvidékét egyik krónikásunk Thúróczy is „*Superior Bozna*“ vel vulgári vocabulo *Werhobz-anijá*“ -nak nevezi.

II. *Uzora* (*Wozora*, *Ozora*) a Bosna mellékfolyójától kapta nevét. A XIV. században beolvadt Boszniába. Egy időben mint „*Ozori bán*“ szerepelt. E néven szerepel a magyar történelemben is elég gyakran.

III. *Szoli v. Szále*, magyar néven „*Sói bán*“ területe, a mai Dolnja-Tuzla környéke. *Tuz* törökül a. m. só; *Tuzla* a. m. sóvidék.

Egyik ura Kotromanic István „*dux de la Sale*“ -nak címezte magát; utóbb ezt a területet is bekebelezte Boszniába.

IV. *Západne sztráne*, vagy röviden *Závrsrje*. Magyarul *nyugati oldalt, Végvidéket* jelent. Mindössze 3 zsupából álló kisterület, mely a XIV. században Boszniához csatlakozott.

V. *Dolnji krájevi* (magyarul alsó vidékek) elnevezése alatt azt a kicsi földet kell értenünk, amelyik már határos volt a régi Horvátországgal (nem a maival) s az Unna és Verbász folyók közt terült el. Későbbi neve *Krajina*, ami szintén végvidéket jelent: ugyanazt jelenti, mint dolnji krájevi a. m. alsó végvidék; tehát határszéli terület volt, amint neve is mutatja. Sokan összetévesztik Krajnával, Ausztria tartományával.

VI. *Dluma v. Dumno* (*Dumno*) zsupánság a Narenta közelében terült el. Ez is Boszniához került a XIV. század végén, amikor Bosznia hatalma tetőfokán állott.

VII. *Hüm országa v. Záhumlje* még ma is élő helynév. Némely okmányban *Chum* és *Chulmia*, sőt egy helyen egész magyarosan „*halom*“ néven fordul elő. Azon a vidéken terült el, ahol *Blagaj* vára áll s

amelynek közelében a magyarhoni bunyevácok ősi hazája, a Buna folyó a Marentába ömlik.

Ez a magas hegyes föld a X. században még önálló territórium volt saját fejedelmek alatt, kik önmagukat „*dux Chulmorum*“ -nak nevezték. Hatalmuk 9 zsupára terjedt ki s az adriai tengerparton álló várakat ők tartották megszállva, ahonnan néhány szigetnek a birtokába jutottak. Észak felé pedig a régi Horvátország határáig nyujtották ki hatalmukat és birtokaikat. Elfoglalták az egykor önálló *Podgorjé* és *Travunját*, a mai Trebinje környékét s nagy hatalommal és dicsőséggel uralkodtak hegyes-völgyes országukban.

Nagy fejedelmek közül *Hránics Szandály* és *Vukcsics Sztipoja* olyan függetlenek voltak, hogy az egykori bosnyák király többségét is csak névleg ismerték el.

Hránics Szandály 1448-ban hercegi címet kapott a magyar királytól s országa csak azóta viseli a *Hercegovina* nevet; ez pedig annyit jelent, *mint herceg országa, hercegség*. A terület jogtörténete szempontjából, mint látjuk, különálló fogalom és későbbi eredetű elnevezés, mely a *magyar király adományából* származott.

VIII. *Tengermellék v. Primorje*. Ez két zsupából álló kis terület volt az adriai tengerpartnak azon a részén, amely Ragusa s a Bocche di Cattaro közt helyezkedett el és Boszniához tartozott; jelenleg pedig Dalmácia déli csucsát alkotja.

Sokszor cserélt ugyan gazdát; hol a velencei Signoria, hol pedig a dalmát városok némelyike kaparintotta magához; de Bosznia mindég igényt tartott rá.

Első *Tvartkó* (*Tordko*), bosnyák király 1382-ben, nyomban Lajos királyunk halála után várat építtetett ezen a helyen. Ezt az új várat (*Castrum novum*) a történelem lapjain *Novigrád* néven olvassuk, röviden *Novi* olaszosan *Castelnuovo*.

IX. A *Száva melléke*, *Poszavina*, legtermékenyebb része ma is Boszniának. Ez a keskeny rónaság felváltva majd *Ozorához*, majd *Só-hoz* tartozott, utóbb végleg Boszniához került, csupán a keleti része szakadt el jelenleg Szerbiának az állam területében van, egyelőre még.

X. *Macsó v. Macsva*. Ez is a Száva mellékén nyult el délkelet felé. Belőle szervezték a macsói bániságot, amely a török uralom idején Szerbiához kapcsolattott s jelenleg is ott van. Neve eléggé ismeretes katonáink előtt 1914 óta.

XI. A *Drina melléke*, *Podrinje*. Ez a Drina mentén húzódott egészen a Lim folyóig. Egy időben önálló fejedelemség volt s mint egy válaszfalat, határt alkotott Szerbia és Bosznia közt. Régebben Szerbiához tartozott, de I. Tvartkó Boszniához kapcsolta és külön kormányoztatta — jelül annak, hogy *Szerbia sohasem volt közösségekben Boszniával*.

Az elsorolt részek különböző neveiből is láthatjuk, hogy a krónikások mennyire tévedhettek, ha nem distingváltak pontosan. Ez a sokféle földrajzi tájnév magyarul még nekünk a történetirők gyakori tévedéseit és elágazó nézeteit, amiből mégis kihámozhatjuk a helyeset, az igazat.

A magyar historikusok egyértelműen azt a nézetet vallják, hogy Bosznia a legrégebbi idő óta a „*Ráma*“ nevet viselte. Észterint „*Ráma*“ volna mintegy collectív elnevezése a többé-kevésbé összefüggő területi részeknek, amiket az imént 11 pont alatt elsoroltam.

Királyaink akiknek fennhatósága alá tartozott Bosznia és Hercegovina, „*rex Ramae*“ címet viseltek. Hazai jogforrásainkban a „*rex Boszniae*“ ritkán fordul elő, de egész bizonyossággal II. Ulászló királlyá választásánál 1490-ben. Ez figyelemre méltó körülmény ugyan a terület elnevezése szempontjából, de csak annyit jelent, mint „*rex Ramae*“.

Schimek szerint a Ráma név, a Rascia

Seidler dr Cholmról és hadifoglyainkról.

— Saját tudósítónktól. —

Bécsből jelentik: A Reichsrat ma rövid ülést tartott. A király köszönő táviratának felolvasása közben a lengyelek tüntetőleg kivonultak.

A szociáldemokraták interpellációt intéztek a miniszterelnökhöz az Oroszországgal való hadiállapot befejezése, a békeállapot helyreállítása s Oroszországban levő hadifoglyaink haladéktalan kicserélésére vonatkozó tárgyalások megindítása iránt s kívánják, hogy a monarchia kerülje el azt, hogy magyar-osztrák csapatok Ukrajnába vonuljanak, mert ez Oroszország belügyeibe való beavatkozás lenne. Követelik, hogy az általános béke alapjait Wilson alapelveit fogadják el a hadviselő felek s kezdjék meg Amerikával haladéktalanul a tárgyalást, továbbá, hogy az ötven éves népfelkelőket bocsássák szabadon s a népfelkelési korhatárt szállítsák le.

Seidler dr miniszterelnök hosszasan nyilatkozik az ukrainai békekötésről, miközben a lengyelek ellentmondanak neki. A külfönbékét a területrendezés tette kívánatossá.

A lengyelek és csehek kórusban kiáltják: Becsaptak bennünket! (A német képviselők tapsolnak.)

A lengyelek és csehek: öklüket rázzák. Soukup cseh képviselő az öklét mutogatja, majd a miniszterelnök padja elé rohan s azt ütögeti, azután egy német képviselővel a terem közepén dülakodni kezd s csak nehezen tudják elválasztani őket egymástól.

Seidler dr miniszterelnök kifejti, hogy a külügyminiszter szerint az ukrainai béke a monarchia életviszonyait megjavította s a gabonának hozzánk való szállítása valószínűleg a folyó gazdasági évben megkezdődik. A külügyminiszteriumba érkezett jelentések szerint Oroszországban egyre nő az anarchia. Célunk: emberileg mindent megtenni, hogy élelmiszert szerezzünk a háborútól meggyötört lakosságnak.

Az ukrainai békeszerződésre tér át s a cholmi kérdésre. A Cholmra vonatkozó klauzula értelmezése téves. Cholm nincs odacsatolva Ukrajnához, afelett egy vegyesbizottság dönt. Kijelenti, hogy más megoldás nem volt anélkül, hogy a békét el ne rontsák. Mit szólnak volna akkor, ha a külügyminiszter nem adta volna meg a jogot arra, hogy a cholmi ukrainaiak is megnyilatkozhassanak, mint a lengyelek megnyilatkoztak? A külfönbékét nem volt szabad összetépni s az általános béke gyenge szálait szétszaggatni.

Oroszországgal nem állunk háboruban s remélhetőleg nem is fogunk állani Estland és Finland segélykiáltásaira, a németek megkezdték a rendcsinálást szövetségeseikkel egyetértésben, de a katonai akcióban mi nem veszünk részt.

Az Oroszországban levő magyar-osztrák alattvalók szabadok és segítségükre mindent megteszünk. Az orosz háború megszűnése után dán segítséggel 20.000-nél több hadifoglyot szállítottunk haza s az Ukrajnában

levő hadifoglyok is rövidesen hazatérnek s amint lehetséges, a külügyminiszter újból megkezdí az Oroszországban levő hadifog-

lyok kicserésére vonatkozó tárgyalásokat. A németek éljenzéssel, a csehek tüntetéssel fogadták a miniszterelnök beszédét.

Dünaburgot és Luckot a németek elfoglalták.

Budapest, február 19. (A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata) (Hivatalos.) A Piave mentén és a Monte Assolone területén a tüzérségi tevékenység élénk volt.

Linsingen hadcsoportjának csapatai Luckot küzdelem nélkül megszállották.

A vezérkar főnöke.

Berlin, február 19. (A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata.) A nagyfőhadiszálás jelenti:

Nyugati harctér: Az ellenségnek a Honthouster erdőnél indított éjjeli előretöréseit visszavertük. Yperntől keletre és a Scarpe két oldalán este fokozódott a tüzharc.

A német trónörökös hadcsoportja; Az Oise—Aisne csatorna mentén gyalogsági osztagaink sikeres felderítéseket hajtottak végre. Tahuretől délkeletre badeni és türingiai ezredek előtörték a február 15-én az ellenség kezén maradt árkok ellen és 125 fogolylyal tértek vissza. Az elfoglalt területet később erős ellentámadások folytán feladtuk. Légi harcban tegnap hat ellenséges repülőgépet lelőttünk. Lörzer főhadnagy huszonnegyedik, Udei és Kroli hadnagy huszadik légi győzelmét érte el.

Keleti harctér: Tegnap este német csapatok bevonultak Dünaburgba. Csak csekély ellenállásra találtak. Az ellenség legnagyobbbrészt elmenekült. A Duna-hidak felrobbantása, amit előkészítettek, nem sikerült.

A Luck két oldalán hadosztályaink előnyomulóban vannak. Luckot harc nélkül megszállottuk.

Ludendorff, első főszállásmester.

Ki lesz Ferdinánd utóda?

Budapest, február 19. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: A Secolo szerint az oláh kamara összehívását március 10-re halasztották, amikor is döntő események várhatók. A Bratianu kormány vád alá helyezését fogja követelni az ellenzék. Lahovary herceg párisi oláh követ tegnap Pichon fran-

cia külügyminiszterrel tanácskozott. — Svájci körök szerint Ferdinánd fejedelelem lemondása befejezett tény. A dinasztia népszerűtlensége folytán Ferdinánd utóda a királynak valamelyik öccse: Hohenzollern Vilmos vagy Károly lesz.

Kühlmann a békéről.

Budapest, január 19. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik. A birodalmi gyűlés holnap tárgyalja az ukrainai békeszerződést első olvasásban. A főbizottság ma kezdte meg a tárgyalást.

Kühlmann államtitkár beszámol a kedvezőtlen benyomásról, amit a orosz küldöttség tett, s ami valóban bizonyult, nem békülékeny szellem hatotta őket át, Trockijnak nem volt fontos a

béke. A bolsevikiek erőszakos centralisztikus hajlamuak. Az oroszokkal a hadiállapot helyreállott, rendet kell teremteni a megszállott területekkel határos országokban. Ez siettetni fogja a békét. Kelettel jó viszonyban kell lennünk s az ukrainai béke erre jó. A cholmi kérdésre kijelenti, hogy a lengyelek zokon vették ezt a háttérkiigazítást. A főbizottság elfogadta a szerződést.

A német-orosz háború.

Budapest, február 19. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A bolsevikiek elleni akció a balti tartományok német lakosai életének és javainak megvédésére és Ukrajna megsegítésére irányul. A szövetségeseik között barátságos megegyezés történt. Feltételezik, hogy a németek elé nem fognak különösebb katonai nehézségek gördülni, mert jelenleg nem kell rendes hadsereggel megküzdeniök, csak arról van szó, hogy a hiányosan felszerelt bandákat ártalmatlanná tegyék. Illetékes helyeken meg vannak győződve, hogy a németeknek sikerülni fog mielőbb

hatalmukba keríteni a balti tartományok ama részét, melyekben a vörös gárdisták és a bolsevik csapatok ezidőszereint fosztogatnak.

A német csapatok Dünaburgon tul előnyomultak különös katonai nehézségek nélkül. Abban a pillanatban amint szükségessé válik, osztrák-magyar és ukrán haderők fognak a németek rendelkezésére állni, hogy az Ukrajnával kötött gazdasági megegyezésnek érvényt szerezzünk. Az erre vonatkozó intézkedéseket az osztrák-magyar hadvezetőség is megtette.

folyótól veszi eredetét és hivatalos neve volt nálunk egész Boszniának (vagyis Rácországnak — mondja ő.) Pedig hát ez nem helyes magyarázat, mert Rácorszag alatt mindég Szerbiát kell érteni; Szerbia pedig sohasem foglalta magában Boszniát. Elhihetjük, hogy Ráma névvel jelezték Bosnyákország egész területét; de ez korántsem származott a Rascia szóból s nem is jelentett Rácországot soha.

Tehát Schinek tévedett ebben; mert nem vizsgálta meg a fölvevett szavak etymologikus jelentményét. Ez pedig ha valahol lényeges, hát a jogi tudományokban kétségtelenül az!

Királyaink „*rex Ramae*” címet viseltek, amikor már egész Bosznia elismerte fennhatóságukat és nekik adózott. Róma tehát nem jelentette Boszniának valamely részecskéjét, hanem egész Boszniát. Ez is kétségtelen.

Thuróczy (egyik szláv író Twóroc-nek nevezi) H. Mátyás király jeles krónikása (Chron. Hung. Pars IV. in vita Mathiae regis) megjegyzi, hogy minálunk Magyarországon egész Boszniát Rámának nevezik.

A Ráma szó valószínűleg a római uralom korából való s annak a kornak egyik emléke, maradványa. Ugyanis a szláv krónikások sohasem használják ezt a szót, még elvéve sem említik sehol sem. Tehát igen valószínű, hogy az utóbbi felfogás egyedül helyes a név eredetéről.

A bosnyák királyság bukása után (1463) az elsorolt területek az ottomán birodalomhoz kerültek. A magas porta a bosnyák-hercegovinai részeket „*Boszna vilajet*” néven az ozmán birodalom tartományai módjára kormányoztatta 1878-ig, az occupáció fogantatásáig, amely ellen a török kormány egy szóval sem tiltakozott.

Ez a vilajet nagyobb volt a mai Hercegovina területénél, mert hozzája tartozott az egykori szandzsák, a novibazári (törökül leni pazári) kerület is kezdettől fogva. A nagyhatalmak berlini konferenciája Ausztria-Magyarországot az egész vilajet katonai megszállásával kizta meg. Külügyi képviselőnk azonban csak a régi Bosznia-Hercegovina megszállását vállalta el, a Szandzsákban minősze két helyőrséget tartott fenn a törökkel együtt. Az annexio proklamálásával egyidejűleg ezt a helyőrséget megszüntettük jelölül annak, hogy nincsenek hódító szándékaink Törökország rovására.

Kár volt tennünk; mert a Balkán-háboru alatt épen a szandzsákra vetette magát először Szerbia és Montenegró.

Denique a szandzsák újból rendelkezésünkre áll s politikusainktól függ, vajjon megtartjuk-e, mint az annectált Bosznia-vilajet 415 éves tartozékát.

Bosznia-Hercegovina területének kialakulását röviden összegezve, rámutattunk a legrégebbi állapotára, a római uralom korától kezdve; majd pedig a szláv néptörzsek letelepedése óta keletkezett alakulásokra.

Lerajzoltuk röviden a történelem korszakaiban is szereplő tizenegy vidéket, hozzáfüzve a főbb tudnivalókat.

Megvilágítottuk a bosnyák területek egyseges nevének a történetét, hogy ez által szilárd alapon mozoghasson bárki, akit a boszniai jog és közgazdaság érdekel.

Az annectált tartományok kulturája s anyagi szempontból értékelhető közgazdasága akkorát lendült az occupáció óta lefolyt 40 esztendő alatt, hogy azt egy rövid cikk soraiban nem is méltathatja senki.

De annyit leszögezhetünk, hogy Bosznia földje és Hercegovina egyes tájai rendkívül gazdagok kiaknázatlan kincsekben.

Az élelmesebb szakmunkások, iparosok, kereskedők, pénzvállalatok eddig is felkeresték Boszniát. Hihető, hogy ezután még fokozottabb mértékben érdeklődik közönségünk Bosznia iránt.

Különösen kívánatos lenne ez a földművelő gazdálkodókra, hogy a magyar munkás ne menjen ki Amerikába; mert Boszniaiban is megtalálhatja szorgalma erkölcsi és

anyagi eredményét s emellett a magyarság ügyének is hasznos szolgálatot tesz odakün a perifériákon.

Felszabadul a főgimnázium.

Tárgyalás a hadügyminiszter kiküldötteivel az iskolák felszabadításáról.

A már negyedik éve tartó háboru kezdetén az első legfontosabb intézkedések között tartozott a kórházaknak kellő számban való felállítás. Nagyvárad majdnem minden iskoláját lefoglalták kórházi célokra, a jogakadémiától kezdve az elemi iskoláig.

Hogy a város közoktatása még se szüneteljen teljesen, az intézőknek a legnagyobb erőfeszítésre, gondoskodásra volt szükség, s csak nagy utánna járás és szinte lehetetlen módok igénybevételevel sikerült csak a közoktatás folytonosságának a fenntartása. A még szabadon hagyott kevés iskolaépületekben össze kellett az osztályokat zsúfolni. A legtöbb iskolahelyiségben délelőtt az egyik iskola, délután egy másik iskola növendékeit tanították.

A premontrei főgimnázium a Réti állami iskola épületében nyert elhelyezést, s így az egész városból a város nyugati végére kellett járni a gimnáziumi tanulóknak. Az állami főreáliskolát pedig kihelyezték a városon kívül levő új csendőriszkola egyik épületébe, ahova 3—4 kilométernyire kellett vándorolni a növendékeknek.

Nem sokkal volt kedvezőbb a többi iskolák elhelyezése sem.

Ha a háboru rövidesen befejezést nyert volna, könnyen átestünk volna ezeken a bajokon, de ahogy telt az idő s a véres harcok csak fokozódtak, mind tarthatatlanabbá vált a nagyváradai iskolák helyzete.

Nagyvárad vezetői utakat és módokat kerestek, hogy az iskolák visszakapják rendes helyiségeiket.

Rimler Károly polgármester amidőn látta, hogy fáradtsága nem jár a kellő sikerrel, a törvényhatóság elé vitte a dolgot s a városi közgyűlés úgy a hadügyminiszter, mint a honvédelmi miniszterhez feliratokat küldtek s abban a kórházaknak az iskolákból való kitelepítését kérték.

Rimler Károly polgármester Ember Géza főispánt és dr. *Hoványi Géza* udv. tanácsos, országgyűlési képviselőt kérte fel, hogy vele együtt járjanak el s nyújtsák át a város feliratát a honvédelmi miniszternek. Azóta a polgármester állandóan felszinen tartotta a kérdést s személyes barátságát is felhasználva báró *Szurmay Sándor* miniszternél s minden budapesti tartózkodását felhasználta az iskolák érdekében.

Végre is a polgármester kérésére *Szurmay* honvédelmi miniszter intervenált a hadügyminiszternél s ennek eredménye az a tárgyalás, amelyet tegnap tartottak Nagyváradon.

A hadügyminiszter ugyanis kiküldte *Dáni Béla* vezérőrnagyot, hogy katonai szakértők közbejöttével tárgyaljon a város képviselőivel.

A tárgyaláson tegnap a vezérőrnagy elnöklete alatt résztvettek egy főtörzsorvos, egy hadbiztos, a katonai parancsnokság részéről egy törzsorvos és egy intendáns, Nagy-

várad város képviselőjében pedig *Rimler Károly* polgármester, dr. *Thury László* főügyész, *Eleméry Ferenc* katonai tanácsnok és *Köszeghy József* főmérnök.

A tárgyaláson a hadügyminiszter képviselője elsősorban is a főgimnázium felszabadításának kérdését vette tárgyalás alá. azon okból, mert a város egy régebbi kérelmére hivatkozva, amelyben csak a főgimnázium felszabadítását kérte.

Rimler Károly polgármester kérte annak jegyzőkönyvbe vételét, hogy a város nemcsak a főgimnázium, hanem az összes iskolák felszabadítását kéri, tekintettel a közoktatás nagy fontosságára, amely már eddig is sokat szenvedett. A sorrendre növe kéri elsősorban a gimnázium, azután a felekezeti és a községi iskolák felszabadítását, egy pár kevésbé jelentős iskola kivételével.

Dáni Béla vezérőrnagy kijelentette, hogy megbízása csak a gimnáziumra szól, ennek felszabadítására, a hadügyminiszter elhatározásának a fenntartása mellett, ígéretet is tehet,

Ezt minden rekompensáció nélkül teszi meg a hadügyminiszter. A kórházul használt főgimnázium helyiségeit a katonai kincstár teljesen renováltatja s iskolai célra használható állapotba helyeztetti. A többi iskolák felszabadítására azonban ígéretet nem tehet, de a lehetőséghez képest ajánlani fogja a hadügyminiszternek. Ha sikerülne valamelyik speciális kórház elhelyezése Nagyváradról, ez által több iskolaépület felszabadulna. Arra nézve, hogy mely iskolák következzenek majd a felszabadításnál sorba, később határozzák meg.

Tehát egyelőre, csak a főgimnázium elszabadításáról van szó. Ha a hadügyminiszter döntése megérkezik, hozzálátnak a gimnázium helyiségeinek a renoválásához, szeptemberben az új tanévet már rendes helyiségében nyithatja meg a főgimnázium.

A többi iskolák felszabadításáért pedig folyik a küzdelem tovább.

Per 800.000 üveg Diana sóborszeszért.

„A jól reklámozott és jól bevezetett” Diana sóborszesz részvénytársaság ellen a nagyváradai Kurlaender és Ullmann cég pert indított a nagyváradai törvényszéken. Arról van szó, hogy a Diana R. T. 1916-ban, amikor a sóborszesz ára felment, a cég által megrendelt 800.000 üveg sóborszeszt nem szállította, hanem a megrendelést *ad acta* tette. A Kurlaender és Ullmann cég pedig nagy kvantumokban rendelte és adta el a sóborszeszt, vasárnapokon tizezrével is, érthető tehát, hogy vevői zaklatása kellemetlen volt neki, mert a vidék hozzászókkott a Dianához, majd el kellett szokni tőle.

Tegnap tárgyalta a törvényszék *Kérchy Péter* bíró elnöklésével ítélező tanácsa (előadó *Révész Gusztáv* bíró), e pert, amelyben a felperest *Lánczi József* dr. alperest *Láng Lajos* dr. ügyvéd képviselte, míg a céget *Fehér J.* igazgató.

Kihallgatták a tanukat, akik igazolták, hogy a cég egy millió üveg Diana szeszt is el tudott adni, azután a szakértők adták elő véleményüket. Korda Sándor üzletvezetőt,

Weiszberger Armin kereskedő (Berettyóújfalun), Györgyi Adorján, a Kávéközpont titkára, Grünberger Jenő kereskedő kijelentették, hogy a felperes cég el tudta volna helyezni a 800000 üveg sósorszeszt s elmaradt haszna 10—15 százalék.

Az érdekes perben március 26-án lesz a folytatolagos tárgyalás. A jegyzőkönyvet Marikows Zoltán dr. vezette.

Segítség a tisztviselőknek.

Mérsékelt árak. Hitel. Árubeszerzés. 5 százalék haszon.

A háborus drágaság rettentő helyzetbe hozta a fix-fizetésű társadalmi osztályt, a tisztviselőket, akiknek fizetése talán legfeljebb számtani arányban emelkedik, míg az élelmiszereké és az iparcikké mértani arányban. Segítésükre az állam és a törvényhatóságok időnkint megtesznek mindent, amit lehet, emelik a fizetést, adnak drágasági pótlékot, hogy tűrhetővé tegyék a nyomort és az inséget, amelybe jutottak. (Nem tartoznak ide azok az ifjú hivatalnokok, akik pezsgőznek a drágasági pótlékból.) De ez kevés.

A háborus konjunkturák segítségével felgyarapodott kereskedő osztálynak végre eszébe jutott jó lelkiismerete s megmozdult, hogy a nyomorgó tisztviselőkön segítsen. Mozgalom indult meg ez irányban, amelyről az alábbi véleményeket kaptuk.

Czillér Imre nagykereskedő.

— Igen elérkezett az ideje, hogy a tisztviselőkön segítségünkőlünk telhetőleg is. Az én véleményem az, hogy a tisztviselőknek adjunk kedvezményeket minden árunál, a legnagyobb kedvezményt, majdnem önköltségi árat. Ezt fogom propagálni s hogy ne legyen pusztán szó, a magam üzletébe azonnal bevezetem ezt. Akit ismerek s igazolja, hogy tisztviselő, annak a legnagyobb árengedményt adom, amint már jó idő óta ezt cselekszem. Borzasztó helyzetben vannak a tisztviselő családok, segítségük rajtuk, ahogy tudunk.

Jónás Andor nagykereskedő (Glücksman Armin és testvére.)

— Tisztviselőnek lenni most nem jó, s akiben van szív, az segít rajtuk. A percentengedmény helyes ötlet, de én ennél többet is indítványozok. Tovább kell hitelezni a tisztviselőknél, mint a béke időben tettük, ezzel is sokat segítünk rajtuk, fizessék aztán, ahogy tudják. Én ezt bevezetem üzletembe, hiteleztem eddig is, hitelezek ezután is a tisztviselőknél, sokat segíthetünk így a nyomorgó családokon.

Deutsch Ignác ruhakereskedő:

— Ami van, a tisztviselők rendelkezésére bocsátom, sajna, kevés ez. De most beszerzek, amit lehet s első lesz a tisztviselő osztály, amely árut kap, 5 százalék haszon ellenében.

Mindezek azonban a tisztviselőkön nem sokat segítenek, sőt a hitellel való kegyes biztatást egyenesen károsnak tartjuk. A tisztviselőknél s általában a középosztályon csak egy segít: az elharapózott drágaság kéréseket letörése. Erre ugyan fel fog jaidulni sok árdrágító, de nem baj. Elég jajnak-bajnak voltak ők okai eddig.

Ki lesz a nagyváradai közéleti kormánybiztos?

Malatinszky Lajos vagy Malatinszky György?

A kormány tudvalevőleg elhatározta, hogy a közéleti kormánybiztosok egyöntetű, egyenlő elvek szerint való intézése céljából az ország egész területén közéleti kormánybiztosokat állít, melyeknek élére kormánybiztosokat állít. A közéleti kormánybiztosok kinevezése a napokban megtörtént s a fővárosi lapok jelentése szerint Nagyvárad város székhelyével Békés, Bihar, Arad, Csongrád és Hajdu vármegyék területére a kormány Malatinszky Györgyöt állította kormánybiztosi minőségben.

Malatinszky György neve ismeretlen Nagyváradon, annyit tudnak róla, hogy országgyűlési képviselő és Malatinszky Lajossal Biharvármegye főispánjával közeli rokonságban van.

A budapesti lapok közül egy pár a nagyváradai kormánybiztosi kinevezést úgy

említi, hogy erre a méltóságra Malatinszky Lajost, Biharvármegye főispánját nevezték ki és helyi lapjaik szintén Malatinszky Lajos főispánt üdvözlik e minőségben.

Ez ügyben maga Malatinszky Lajos főispán úgy nyilatkozott, hogy a kormánybiztosság sorsáról még semmi értesítést nem kapott, viszont a 48-as alkotmánypártból Lélay Ernő képviselő határozott közlést tett, hogy Malatinszky Lajos főispánnak kormánybiztosi kinevezése tényleg megtörtént.

Ezek szerint tehát egyáltalán nem lehet még egyelőre tudni, hogy ki lesz a nagyváradai közéleti kormánybiztos: Malatinszky Lajos vagy pedig Malatinszky György?

A minden kétséget eloszlató hivatalos lap a kormánybiztosok kinevezését mindeddig nem közölte.

HIREK

* Király Ő Felsége köszönete. Annak idején a magyar nemzet mély megilletődéssel és örömmel fogadta, hogy ifjú királyunkat az Isonzónál baleset érte, amelyből szerencsésen megmenekült. Nagyvárad város törvényhatósága, örömet hódoló feliratban juttatta Király Ő Felsége elé. A hódoló felíratra tegnap a miniszterelnöktől a következő leirat érkezett Nagyvárad városához:

Nagyságos Polgármester ur!

Ő császári és Apostoli királyi Felsége Nagyvárad város közönségének — a legmagasabb személyét ért baleset szerencsés kimenetele alkalmából hozott hódoló határozatát szíves köszönettel legkegyelmebben fogadni méltóztatott.

Erről Nagyságodat szíves tudomásul és további intézkedés végett ezennel értesitem.

Budapest, 1918 február 10.

Wekerle.

* Megyés püspökünk itthon. Gróf Széchényi Miklós megyéspüspök, ki Budapesten gróf Khuen-Héderváry Károly temetési szertartását végezte nagy segédlettel, ma hazaérkezett.

* Katonai kitüntetések. A hivatalos lap közli, hogy a király Fussfeld Hugó 70. gy. e.-beli tart. hadnagyot az újlajos legfelső dicső elismeréssel, Marti János 101. gy. e.-beli tart. egészségügyi hadnagyot legfelső dicső elismeréssel tüntette ki.

* A Kath. Kör köznevelődési estélye. Pénteken d. u. fél 6 kor tartja köznevelődési estélyét a Kath. Kör művészi műsorral. Az estély középpontján lesz az a nagyszabású előadás, melyet dr. Szabó Vendel theologiai tanár tart „A lélek szépségei” címmel. Dr. Szabó Vendel mélyen járó gondolkodó, ki a legmagasabb lélektani igazságokat is vonzó módon szépséggel telve teszi közkincsekké. Előadását a művészi számok sora fogja követni. Az estély iránt nagy az érdeklődés.

* Az apológiai kurzus a Katholikus Kör pénteki köznevelődési előadására tekintettel csütörtökön délutánra lett áttéve, s csütörtök délután 5 órakor lesz a Katholikus Kör választmányi termében.

* A hadigondozó bizottságok új kormánybiztosa. A hivatalos lap közli, hogy a miniszterelnök Kállay Ulul kormánybiztost Nagyvárad város, báró Szentkeresztly Béla kormánybiztost Biharvármegye hadigondozó bizottságának felügyelete alól felmentette s helyükbe új kormánybiztosnak dr. Medves Zoltán nyug. főispánt nevezte ki.

* Birósági kinevezések. A hivatalos lap közli, hogy a király Hollmayer Béla belényesi járásbíró az élesdi járásbíróhoz a VII. fizetési osztályba és Gyürky István rimaszombati törvényszéki jegyzőt az élesdi járásbíróhoz járásbíróvá léptette elő.

* Kongregációi élet. Az Urleányok Mária Kongregációja ma délután fél 5 órakor tartja rendes ülését, ezt megelőzőleg magisztrátusi gyűlését a Szent-László menedékházban.

* A Kath. Kör vetítő estélye. A Kath. Kör tegnapi vetítő estélyén dr. Szabó Vendel theologiai tanár tartott előadást Oroszországról és Szibériáról. Remek vetített képek bemutatásával ismertette a kiváló előadó a roppant Oroszországot, mely most szakad részeire, hogy megszűnjön végre az a féltelmetes hatalom, melyet az orosz kolosszus jelentett. Ismertette Szibériát is, melynek beláthatatlan rónaságain a mi hadifogoly véreink várják szabadulásukat. Az előadást nagy közönség hallgatta meg s viharos tapsokkal jutalmazta a népszerű és kitűnő előadót.

* A Szabadegyetem mai estélyén várossunk egyik legkiválóbb jogásza, dr. Balás Elemér kir. törvényszéki elnök fogja ismertetni az aktualitásánál fogva is érdekes témát, hogyan fognak elhelyezkedni a nők a jogi pályán. A másik előadó a nagynevű földrajz tudós: dr. Polifka Károly tart. hadnagy, hadapródisk. tanár lesz; előadásának tárgya: a földrajz jelentősége a hadviselésben. Az este fél hatkor kezdődő előadásra, mely a Katholikus Kör nagytermében lesz, mindenki hivatalos.

Ujabb 32000 tonna.

Budapest, február 19. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelentése szerint német tengeralattjárók az angol csatornában és partok mentén 8 gőzöst süllyesztettek el 32000 bruttó tonna tartalommal

* **Bárczy a Belváros képviselőjelöltje.** Budapesti tudósítónk jelenti: Az Est értesülése szerint Bárczy István dr. a székesfőváros polgármestere elvállalta a belvárosi kerület képviselői mandátumára a jelölést s megválasztása esetén lemond a polgármesteri állásról. A Nap szerint népjóléti miniszter lesz Bárczy s Wekerle már fel is ajánlotta neki a miniszterséget, míg Az Est arról értesül, hogy népjóléti miniszter Földes Béla dr lesz.

* **A Kath. Népszövetség ifjusági mozidélutánja.** A Kath. Népszövetség és Kath. Kör ifjusági mozi-előadásainak nagy sikere van: állandóan megtelik a Kath. Kör Szent-László-terme közönséggel az előadásokra. — Holnap, csütörtökön ismét rendkívül érdekes film kerül bemutatásra a délutáni ifjusági előadásra, melynek teljes műsora a következő:

1. Messter Sascha. (Háborús képek.)
2. Palkó titokzatos találkája. (Hum.)
3. Turkesztán vallási szertartás. (Tanulságos.)
4. Duci bácsi hadilábon. (Vigjáték.)
5. A kis hős. (Dráma.)

Az előadás pontosan délután fél 6 óra körül kezdődik.

* **Az irni-olvasni nem tudók tanfolyamának** tegnap este volt az alakuló előértekezlete a Bazár épületi iskolában. A nagyvárad kir. kath. jogakadémia Szabadoktatási Bizottsága részéről dr. Buday Gyula volt jelen, aki meggyőző beszédben tájékoztatta a jelenlevőket a tanfolyam nagy hasznáról. Eddig 12-en jelentkeztek, s még körülbelül ennyire van kilátás. A tanfolyam március és április hónapokban lesz, minden kedden, csütörtökön és szombaton este 7—9 órák között. Helye valószínűleg a Bazár épületi elemi iskola egy terme lesz, amelynek a megengedéseért a tevékeny elnökség máris lépéseket tett a városi tanácsnál. A tanfolyamot Zöldy Bertalan gyakorló isk. tanító fogja vezetni. Nála lehet beiratkozni hétköznapon 12-től fél 2 órák között (Körös-utca 6.) (Telefon d. e. 8.30.) Beiratkozhatnak férfiak és nők egyaránt.

* **Készül a hadisegélyek kiutalása.** A hadisegélyes asszonyok közt bizonyos nyugtalanság észlelhető s egyesek a hivatalokat zaklatják, hogy felemelt hadisegélyeket megkapják. Mindez elhibázott és céltalan azóta, mióta a hadisegélyező hivatal teljes erővel nekifeküdt a hadisegélyre jogosultak összeírásának. Ez az összeírás pedig nem könnyű dolog. 12000 jogosultat kell lajstromba venni s ennek a lajstromnak személyenként 52 rovata van. Egész hadsereg dolgozik és fárad a tűzoltólaktanyákon azon, hogy a fel-emelt segélyeket az arra jogosítottak kése-delem nélkül megkaphassák s munkájukat Juricskay Barna tanácsos szigorúan ellenőrzi. A munka halad is szépen, az iverk tel-nek mindjobban, ne türelmetlenkedjék tehát senki, nincs itt szó se halasztásról, se jog-elvonásról, mindenki rövid idő alatt megkapja hadisegélyét, csak elkészüljön az alap-összeírás, mert enélkül senki se kaphat ki

egy fillért se. Semmi nyugtalanság tehát, a tűzoltólaktanyában szünet nélkül dolgoznak a hadisegélyesek javára.

* **Polgári házasságkötés meghatalmazás útján.** Az első polgári házasságot meghatalmazás útján tegnap kötötték a nagyvárad anyakönyvi hivatalnál. Molnár Lajos pusztatoldi születésű nagyvárad katonája olasz fogságból meghatalmazta édesapját, Molnár Mártont arra, hogy helyette és nevében polgári házasságot köthessen Montlika Margittal, Montlika Mihály leányával. A belügy-miniszter a polgári házasság megkötését engedélyezte, miután a felek abba beleegyeztek s az engedély ezelőtt két nappal megérkezett. Tegnap kötötték meg Kelepecz Dezső anyakönyvvezető előtt ezt a házasságot, amelynél tanukul a vőlegény két örmester barátja szerepelt. A vőlegény hazajövetele után fogják az egyházi házasságot megkötöni.

* **Adomány a Sajtóhölgybizottságnak.** Grócz Béla nagyprépost 1000 koronát adományozott a Sajtóhölgybizottság céljaira. A kegyes adományért hálás köszönetet mond az elnökség.

* **Dolinay Gyula meghalt.** A 80—90-es évek ifjusági írója, sok gyermeknemzedék mesemoydója halt meg Dolinay Gyulával. Hatvanhét éves korában hunyt el Szigetszentmiklóson, öcsésének a házában. Dolinay Gyula volt megalapítója és szerkesztője a Hasznos Mulattató és a Lányok Lapja című ifjusági lapoknak. Az előbbibe ő maga írta a magyar királyok és más történelmi nagyságok életrajzát, melyeket képekkel díszesen könyvbe is foglalt utóbb. Eleven, ötletes és érdekes szórakoztatója volt két folyóirata a korabeli ifjaknak és leánykáknak, a kik ma már nagyapák és nagyanyák. Vagy husz esztendővel ezelőtt abbagyta írói munkálkodását. A Hasznos Mulattató megjelentése abbamaradt, a Lányok Lapja másnak kezére került. Dolinaynak azóta nagyon ritkán hullatszott híre és a hajdan olyan népszerű író teljesen elfeledte közönsége.

* **Adomány a vak katonáknak.** Pichelmayer Ferencné Margitáról 10 korona gyűjtését juttatta el szerkesztőségünkhöz a vak katonák javára. Rendelkezési helyére juttatjuk. Gyűjtésünk ezzel 5188 K 42 fillérre emelkedett.

* **Halálozás.** Özv. Bozsó Lajosné szül. Vargus Ilona életének 57-ik, özvegyiségének 17-ik évében hosszas szenvedés után tegnap d. e. 10 órakor meghalt. Temetése holnap d. e. 10 órakor lesz a Lukács György utca 2. sz. gyászházából. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

* **Kisajátítási eljárás.** Nagyvárad város tanácsa közigazgatási bizottság 35—1918. kb. sz. határozata értelmében közhírré teszi, hogy a Nagyvárad Váradvelencei állomás II-ik vágánya és állomás céljaira a kereskedelemügyi miniszter ur 52457—1918. sz. leiratával elrendelt kisajátítási eljárás f. évi március hó 2-án délelőtt 10 órakor a városháza bizottsági termében lesz megtartva. A kisajátításhoz szükséges tervek és összeírások 2 példányra a városháza I-ső emelet 25 ik számú szobájában 15 napi közszemlélésre fog kitéteni, hol a hivatalos órák alatt azokat mindenki megtekintheti. Tudomására hozza a tanács a feleknek, hogy a bizott-

ság a kisajátítási terv felett akkor is érdemben fog határozni, ha az érdekeltek közül senki sem jelenik meg, — miért is a tanács — felhívja az érdekelteket, hogy a fenti tárgyaláson a saját érdeklükben is megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1918. évi február hó 16. Rimier Károly polgármester.

* **Sonkapácoláshoz** való sok kapható Farkas István „Apolló” drogériájában.

* **A 37-ik gyalogezred hadialbuma.** A hadügyminiszterium 20649. sz. rendelete alapján a 37-ik gyalogezred díszes kiállítás hadialbumot készít. Az ezred imre Sándor hadnagyot bízta meg az album szerkesztésével, aki körültekintő gondossággal fogott hozzá az anyaggyűjtés megszerzésének óriási munkájához. Az ezred pótkerete Belgrádban székel s így annál súlyosabb feladat az album előállítására szükséges költségek megszerzése. Jótékonycélu hangversenyek, kabarék, Uránia-előadások és előfizetésekkel fogják a költségeket megszerezni. Az első hangverseny március hó 5-én lesz, ahol budapesti legnevesebb énekesek, énekesnők fognak fellépni. Az ezred szűkebb hazájában, Biharvármegyében már is nagy az érdeklődés az album iránt s tömegesen jegyeztették meg a kiadást elő a korlátozott mennyiségben kiadandó album megszerzésére. A szerkesztő-bizottság tagjai: dr. Grünstein, Pest főhadnagyok, Bolgár, Fleischer, Papp, Zoltán, Vadász hadnagyok, Major Henrik, Balogh István önkéntesek, akiknek neve a legművészibb kiadást garantálta. Az összes befolyt jövedelem az ezred özvegyeit és árváit támogatja.

* **Békeminőségű pipere és fertőtlenítő szappanok nagy választékban kaphatók** Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. Rimanóczy-palota. Telefon: 13—03. sz.

* **Felhívás.** Miután még mindig igen sok szállóbirtokos és borkereskedő van olyan, ki a borseprót be nem szállította, ismételt felhívom a szállóbirtokosokat és borkereskedőket, hogy jól felfogott érdeklükben a birtozukban levő borseprót a városi központi szeszfőzdébe haladéktalanul szállítsák be. Különösen kötelező ez azokra, akik a borsepró mennyiséget bejelentették. A központi hatósági szeszfőzde a borseprónek beváltását a törvényben előírt feltételek mellett Kapacimus utca 11. szám alatti raktárhelyiségben eszközli. Nagyvárad város hatósági központi szeszfőzdéje.

* **Köhögés, hurut és rekedtség ellen** biztos hatású szer a hurut-szeletke, 1 doboz ára 2 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

* **Egy ór felvétetik Fekete Sas részvénytársaságnál.**

* **Társzeker** 50—60 q. teherbíró képes-séggel 1200 K-ért eladó. Cim a kiadó-hivatalban.

* **Tyukszemirtó** három nap alatt elmulaszt tyukszemét, borkeményedést és szemölcsöket. Ára K 1.50. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B.

* **Pemete- és hársfamézscukorka** elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oído hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

* **Ne dobja ki pénzét új ruhákért,** mert a kitünően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átíestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, városháza mellett.

Színház.

Heti műsor:

Szerda: Padlásszoba.
 Csütörtök: Ocskay brigadéros.
 Péntek: Vandergold kisasszony.
 Szombat délután: Névtelen asszony.
 Szombat este: Mágna Miska.
 Vasárnap délután: Artatlan Zsuzsi.
 Vasárnap este: Uri divat (Bemutató előadás.)

Ma este még Leon Viktor és Stojanovics Péter kedves muzsikája operetteje, a Padlásszoba tölti be a műsort.

Ocskay brigadéros. Csütörtökön este Herczeg Ferenc Ocskay brigadéros kerül színre. — A kitűnő történelmi dráma a felelevenítése óta a közönség egyik legkedveltebb műsordarabja lett és a csütörtöki előadás számára már mozt biztosított a zsüfolt ház.

Vandergold kisasszony. Amikor a Szigligeti színház először butatta be ezt a kitűnő operettet, amelynek amerikai zsánerjét méltán zajos derűltséggel fogadták, a közönség a legélelkebb érdeklődéssel fordult a premiere felé, amely csak igazolta azt a jó hirt, amely a Vandergold kisasszony bemutatását megelőzte. És azóta általában tett házat vonz ez a kacagtató operette, amely legközelebb pénteken este kerül színre.

Mágna Miska. Sláger operettet tűzött műsorra a színház szombaton estére. Ekkor kerül színre újból a pompás, zajos sikerű Mágna Miska, a mely Sz. Zsigmondy Annának, Vigh Mancinak, Tompa Bélának, Bihari Sándorok és Békefi Lajosnak annyi forró estét biztosított. A Mágna Miska szombat esti előadásán Sz. Zsigmondy Anna és Tompa Béla új, aktuális kuplékat énekelnek.

Jegyváltás az Uri divat előadásaira. Mint a színházi események alkalmából mindig meg szokott történni, a direktio most az Uri divat előadásai alkalmából is, már jóelőre gondoskodik a közönség jegyigényeinek lehető pontos kielégítéséről. Az Uri divat vasárnapi bemutató előadására — és ez érthető — már most sincs egyetlen jegy sem. Hétfőn, kedden és szerdán bérletszünetben kerül színre Molnár Ferenc szenzációs sikerű színpadi alkotása. És hogy a vidék közönségének is módjában legyen elővásárlásban a jegyekről gondoskodni, már csütörtökön megkezdte a hétfő, kedd és szerdai előadásokra a jegyek árusítását.

A Vásgyáros a Vigadóban. Nagyváradi legszellősebb, tisztalevegőjű mozgófényképszínházában, amelynek legutolsó heti műsorában két gyönyörű filmet láthatott a közönség, Ohnet világhírű regényéből készült filmet mutatja be a Vigadó igazgatósága. A filmek tisztasága, a kitűnő levegő és a pompás világítás elsőrangú élvezetet szereznek ma és holnap a Vigadó közönségének.

A „Tiszántúl” előfizetési árai:
 HELYBEN: VIDÉKEN:
 Egész évre . 36.— K Egész évre . 40.— K
 Félévre . 18.— " Félévre . 20.— "
 Negyedévre . 9.— " Negyedévre . 10.— "
 Egy óra . 3.— " Egy óra . 3-50 "
 Egyes szám ára 16 fillér.

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

SZERDA ÉS CSÜTÖRTÖK

vasgyáros

OHNET GYÖRGY világhírű színműve 5 felv.

ELŐADÁSOK

5, 7 és 9 órakor!

Legújabb flúzóket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
 lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona
 gyógyszerár mellett)
 Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Árjogyzók!

Porcellán mozsár, ütővel	8.—
Majolika gyümölcs állvány	8.—
Majolika tálcá fogóval	8.—
Majolika cukortartó díszes	8.—
Majolika gyümölcs készlet	8.—
Vizes készlet csiszolt üvegből	8.—
Boros	8.—
Likör	8.—
Söröskészlet színes aranyozással	8.—
Boroskészlet színes	8.—
Vizeskészlet színes	8.—
Likörkészlet színes	8.—
Befőtteskészlet kristály teher	8.—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	8.—
Majolika fali sótartó színes	5.—
Majolika vizeskanecs színes	5.—
Kenyér kosár színes üveggel	5.—
China ezüst cukortartó	5.—
China ezüst gyümölcs állvány	5.—
Majolika virágváza színes	5.—
Majolika virágfazék	5.—
Majolika dísz figura	5.—
Porcellán főzlábos	5.—
Porcellán főzfazék	5.—
Teáskészlet színes aranyozással	40.—
Kávéskészlet színes aranyozással	40.—
Feketés készlet színes aranyozással	80.—
Réselőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	120.—
Hidegfelvágott készlet sz. aranyozással	25.—
Mosdókészlet színes fin. díszítéssel	80.—
Fali tükör színes aranyozott kerettel	25.—
Asztali lámpa teljesen felszerelve	25.—
Függő	25.—
Teás pohár China ezüst foglalatban	5.—
Teás csésze szin. finom aranyozással	5.—
Kávés	5.—
Köpcésze	5.—
Főzlábos barna tüzlő füllel	5.—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkeretek, :: Ablak üvegezés. ::

Eladás nagyban és kicsinyben !!

KOMLOS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműára nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

Betűszedő tanulónak
fiu és berakó tanuló-
nak leány fizetéssel
felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai
magánvizsgákra / előkészít
felelősséggel a Donát-féle
ker. magántanfolyam.

1918. február 1-én kez-
dődik új ker. tanfolyam
hölgyek részére
gyors- és gépirásra, ker. számtanra,
könyvvitelre.
Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

Eladó egy malomberendezés,
ugymint malomszíták, hozzá-
való szíjtárcsák, transmissiók
és falitárcsák

Moskovits Adolf és Fiai
R.-t.-nél, Nagyváradon.

Bubla és Tarsa.

Cégtulajdonos: Bubla József
Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható e fűszer
és csemege kereskedésben.
Szalámi, sajt, szalonna,
kitűnő Málnaszörp,
Törley pezsgő, valódi
kitűnő ó-borok.

Saját termésű bor.

Szappanok. Naponta friss
izletesházikenyer. Felvágott
fa házhoz szállítva. Élelmi
cikkek. Naponta friss vaj,
remek lipthói turó.

Telefonszám 11-49.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző
szállítója. — Tisztításo-
kat és átalakításokat
elvégeztünk. Fűzők mér-
ték után a legrövidebb
idő alatt elkészítetnek.

Beraktározás!

Áruk, butorok, termények stb. hosz-
szabb vagy rövidebb időre való be-
raktározására megfelelő helyiségek,
ezeken kívül boros- és száraz pincék,
istállók, kocsiszinek is állanak ren-
delkezésre. A beraktározott árukat
tűz- és betörés ellen biztosítjuk.
Közélebbi felvilágosítással szolgál a

Fekete Sas és Zöldfa R.-T.
beraktározási osztálya.
Iroda Sas-passage 22. sz. lépcső.
TELEFONSZÁM: 14-00.

UJSÁGKIHORDÓNÓK

FELVÉTELEK

a „TISZÁNTÚL“
KIADÓHIVATALÁBAN.

Hadapród- és felsőiparisokotába
való felvételre, valamint
gimnázium, reál és polgáristákat
magánvizsgálatra
felelősséggel előkészítik.

Ugyanott egy vagy két tanuló teljes el-
látást nyerhet. Guffmann, Magyar-u. 9. sz.

Képkerekezések

a legmodernebb kivitelben
minden formában és színben.

ABLAKÜVEGEZÉSEK

raktáromon lévő nagy üvegfűzők
miatt olcsó árban, gyorsan készül-
nek. Ovál keretek nagy raktára.

Modernképkerekezési vállalatnál
Rákóczi-ut 10. Nyitott üzlet, a
!! Széchényivel szemben. !!

MOCSÁRY SÁNDOR

TELEFON 1404.

ZÖLDFA-ÉPÜLET, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő,
bádogos, lakatos, műszerész
és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és
National Cassa javító. Elektro-
technikai cikkek és 1/2 Wattos
Wolfram szálás Tungsten-éghő
állandóan raktáron.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Telep telefonja 514.

A telep telefonja 514.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb
árban kaphatók. Telefon rendelésre
izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak.
Kiválóan világítási és erőátviteli
berendezéseket. Egész éjjel ügyeltes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlék 2000
gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kap-
hatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Szerelő telefonja

55.

Főszerelő telefonja

55.